

Huurders kiezen zelf!

Experimenteren met maximale keuzevrijheid voor bewoners

Jurgen Arts en Janine van Heertum | Zayaz
Bas de Haan | NEZZT

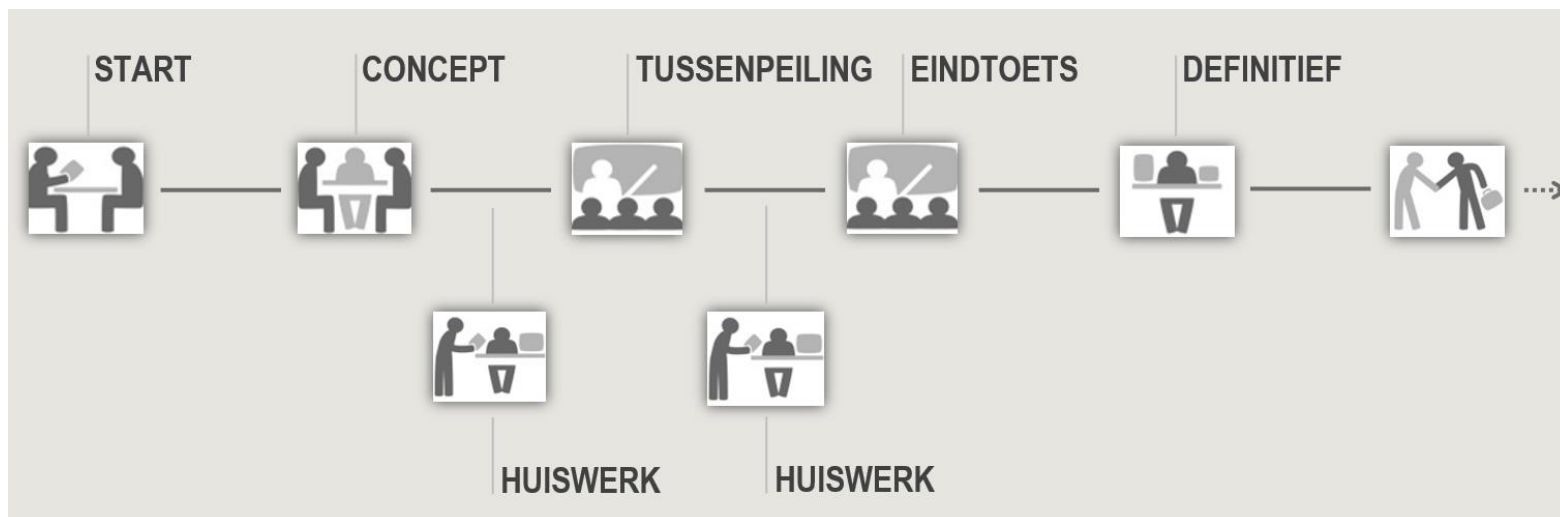

Hoe het begon...

Eind 2015

- Toenemende druk op woningmarkt
- Behoefte aan snelle oplossing
- Extra aandacht voor spoedzoekers (waaronder statushouders)

→ Gezamenlijke businesscase opstellen

Hoe het begon...

April 2016

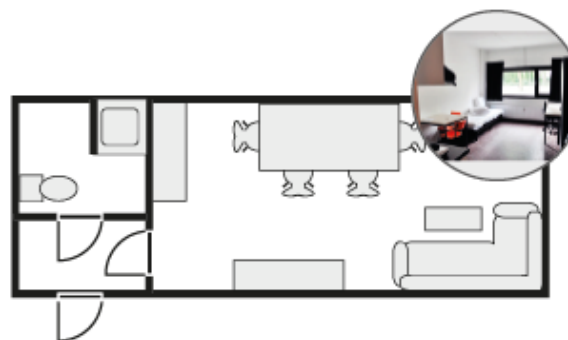
- Gemeente 's-Hertogenbosch, BrabantWonen en Zayaz eens

=

=

Hoe het begon...

Mei en juni 2016

- Ontwerpsessies met omwonenden

Hoe het begon...

Oktober 2016

- Plaatsing eerste woningen

Hoe het begon...

December 2016

- Inhuizen nieuwe bewoners

Hoe het begon...

Begin 2019

- Gestart met nieuwe ronde!

Hoe het begon...

Wat lukte wel:

- Prettig wonen voor huurders, oplossing voor spoedzoekers
- Samenwerking met ‘supersnelweg’
- Snelle oplossing: in 8 maanden van besluit naar woningen
- Ontwerpsessies met omwonenden

Wat we (nog) niet deden:

- Tijdelijkheid van de woonomgeving
- Huurder zelf niet betrokken
- Tijdelijke contract (2 jaar) = permanente ‘verhuisstress’
- Diversiteit woningen en huurders (beheer)

Huurders bouwen zelf! Minitopia

Doel

Hoe kunnen we bijdragen aan de veranderende woonvraag?

Uitproberen in de praktijk:

1. **Eigenaarschap**: de huurder als producent
2. **'Lichter wonen'**: demontabel, duurzaam, sneller en goedkoper
3. **Woonlasten**: zelf invloed op hoogte huur

Wat leren we hieruit?

Welke elementen *opschaalbaar* voor grotere groep huurders?

Heldere kaders

- Inkomenseisen sociale huur
- Inschrijftijd WoonService
- Maximaal 5 jaar wonen
- Bouwbudget € 30.000 ex btw
- Bouwbesluit Bestaande Bouw
- Bouwtijd 3 maanden
- Verplaatsbaar
- Eigendom Zayaz

Huurders worden bouwers

Lennert Vonk
Eigen ontwerp
21 jaar
Anti-kraak
Den Bosch

Nadja van de Griendt
en zoon Ilja
Eigen ontwerp
33 & 3 jaar
Sloopwoning Den Bosch

Miranda Piekema en dochter Emma
NEZZT
42 & 17 jaar
Particuliere huur Vlijmen

Stijn Mertens
TheNewMakers
38 jaar
Huurder Zayaz Den Bosch

Patricia Sips
WikiHouse
57 jaar
Huurster
Zayaz
Den Bosch

Fenne Westra en Yves Brandsma
NEZZT
29 & 29 jaar
Particuliere huur Den Bosch

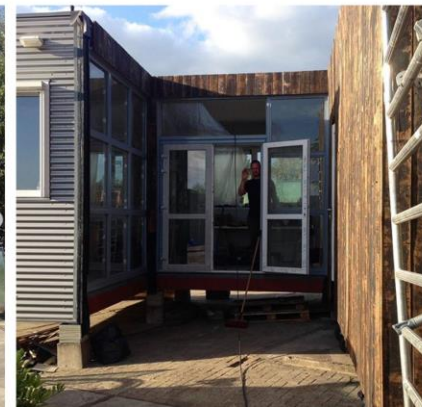

De rollen omgedraaid

De huurder heeft **eigenaarschap** over:

- Ontwerp
- Budget / woonlasten
- Planning
- Locatie woning
- Bouw

Zayaz **faciliteert**: vanuit heldere kaders, loslaten en ruimte geven

Impressie: het proces

Resultaat tot nu toe

- 3 woningen opgeleverd (NEZZT / Wikihouse)
- 3 woningen in de zomer gereed (vrij ontwerp / TNM)

Tussentijdse evaluatie

Eigenaarschap:

- Droom komt uit
- Zelfwerkzaamheid groot
- Zelf bouwen intensief
- Afbouwconcepten makkelijker
- Meer woongenot
- Netwerk / hulptroepen
- Koopoptie

Tussentijdse evaluatie

Lichter wonen:

- Gebruikte materialen
- Duurzaamheidsmaatregelen versus tijdelijkheid locatie
- Korte bouwketen
- Bouwperiode 3 maanden +/-
- Verplaatsbaarheid verschillend

Tussentijdse evaluatie

Woonlasten:

- 30.000 euro het kan
- Creativiteit hoog
- Financiële trigger te laag?
- Betaalbaar huis

Tussentijdse evaluatie

Faciliterende Rol Zayaz:

- Helder kader
- Eigenaarschap geeft energie
- Gelijkwaardige verhouding
- Steeds afwegen
- Keuzes onderbouwen / legitimeren
- Tijd en snelheid
- Vragen en zonder oordeel

Opschalen

Eigenaarschap:

- Eigen regie
- 'Van Huurders bouwen zelf' naar 'Huurders kiezen zelf'
- Keuzemogelijkheden primaire processen

Lichter wonen:

- Hergebruik materialen / 'oogsten'
- Tijdelijke woonlocaties
- Geprefabriceerde woningbouw
- Light bouwrijp
- Samenwerken andere (bouw)partners
- Innovatie door te doen

Woonlasten:

- Keuzemogelijkheden
- Maatwerk in de massa